

# Historia

## Om Jerusalems jämmerliga förstörelse.<sup>1</sup>

### Innehåll:

Företal s. 1-5

Om Jerusalems jämmerliga förstörelse, s. 6-11

1. Om Guds varningar och tecken, s. 6-7
2. Om det förfärliga tillståndet i landet, s. 7-8
3. Om Jerusalems belägring, s. 8-10
4. En trogen förmaning, s. 11

Bön ur 1695 års psalmbok den 10:e sön. e. Tref., s. 11

### Företal av kyrkoherde Sten Rydh, Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige.

Berättelsen om Jerusalems förstörelse finns omvittnad i flera källor av vilka Josefus berättelse är den viktigaste. Eusebius har med ett längre avsnitt i sin kyrkohistoria. Skildringen i 1695 års psalmbok går tillbaka på den lutherske reformatorn Bugenhagen, som var kyrkoherde i Wittenberg och nära medarbetare till Luther.

Jerusalems förstörelse år 70 var en uppfyllelse av Jesu egen profetia. Lukas berättar om hur Jesus grät över staden:

*När Jesus kom närmare och såg staden, grät han över den och sade: "Tänk om du i dag hade förstått, också du, vad som ger dig frid! Men nu är det dolt för dina ögon. Dagar ska drabba dig då dina fiender bygger en belägringsvall runt dig och omringar och pressar dig från alla håll. De ska slå dig och dina barn i dig till marken och inte lämna sten på sten i dig, därför att du inte förstod den tid då Herren besökte dig" (Luk. 19:41-44).*

Matteus skriver också om detta:

*När Jesus lämnade templet och var på väg ut, kom hans lärjungar fram för att visa honom på tempelbyggnaderna. Men han sade till dem: "Ni ser allt detta? Jag säger er sanningen: Här ska inte lämnas sten på sten. Allt ska rivas ner." ... När ni ser 'förödelsens styggelse', som profeten Daniel talar om, stå på helig plats – läsaren bör förstå det rätt – då måste de som är i Judeen fly upp i bergen. Den som är på taket ska inte gå ner för att hämta något från sitt hus, och den som är på åkern ska inte vända tillbaka för att hämta sin mantel. Vå dem som väntar barn eller ammar i de dagarna! Be att ni inte måste fly under vintern eller på sabbaten, för då ska det bli en så stor nöd att något liknande aldrig förekommit*

---

<sup>1</sup> Texten bearbetad från 1695 års psalmbok (utg. 1959, s. 699-712) av Sten Rydh 2021-08-08.

*från världens begynnelse och ända fram till nu, och inte heller ska komma. Hade inte den tiden förkortats skulle ingen människa bli frälst. Men för de utvaldas skull kommer den tiden att förkortas (Matt. 24:1f, 15-22).*

Jesus talar här om "förödelsens styggelse" som Daniel profeterade om. "Förödelsens styggelse" är ett uttryck från Daniels bok (kap. 11:31) som ursprungligen syftar på när den syrisk-grekiske kungen Antiochus Epiphanes år 167 f.Kr. offrade en gris till den grekiske guden Zeus på ett altare i Jerusalems tempel. Denna händelse ledde till ett judiskt uppror som slutade med att judarna återtog sitt land och renade templet (detta firas än idag under namnet Hanukkah/Ljushögtiden). (citrat från pastor Christian Molk i hans blogg).

Denna förskräckliga händelse skildras i den apokryfiska 1 Mackabéerboken, kap. 1:10-15. GT:s apokryfer fanns med i Luthers egen bibelöversättning och i alla äldre lutherbiblar. Nu finns de nyöversatta i Bibel 2000.

När romarna år 70 belägrade och förstörde Jerusalem och brände ner templet uppfylldes Jesu förutsägelse. När Titus började sitt krigståg flydde de kristna bort från Jerusalem ut i öknen. Eusebios (†339) skriver i sin kyrkohistoria:

*I en uppenbarelse som gavs åt beprövade män hade folket i Jerusalemsförsamlingen fått befallning att lämna staden och bosätta sig i staden Pella i Pereen innan kriget började. De som trodde på Kristus lämnade Jerusalem och flyttade dit. Heliga människor övergav alltså helt judarnas kungliga huvudstad och hela det judiska landet. Då drabbade Guds straff dem och utplånade de gudlösas släkte från jorden därför att de begått sådana förbrytelser mot Kristus och hans apostlar. Ohyggliga olyckor flödade över det judiska folket. Särskilt råkade inbyggarna i Judeen ut för en fruktansvärd nöd då otaliga stridbara män, kvinnor och barn föll för svärd, hunger och otaliga andra dödsätt.*

*Vi kan se vilka judiska städer som belägrades och hur det gick till men det allra förfärligaste fick de uppleva som tog sin tillflykt till Jerusalem, den välbefästa huvudstaden. Josefus skildrar hela kriget och enskilda händelser i det och beskriver hur den vanhelgande skändligheten som profeterna förutsagt till sist stod i Guds gamla och berömda tempel. Det blev i grunden förstört och förintat av eld (Bell Iud 6:425-428). Josefus berättar att sammanlagt tre miljoner människor samlades från hela Judeen till påskfesten i Jerusalem och blev instängda som i ett fängelse (Eusebios, Kyrkohistoria, Skellefteå 2007, s. 84).*

Jesu ord om Jerusalems förstöring gällde inte bara det judiska folket och stadens utplånande år 70. Jesus talar samtidigt om den yttersta tiden. Den store Antikrist som förebådas innan den yttersta dagen beskrivs också av Paulus i 2 Tess. 2. Han skall vara en kyrkoledare som sitter i Guds tempel och uppträder som en Gud (v. 4). Han skall komma med lögn och bedrägeri och förfälska den kristna sanningen mitt i kyrkan (v. 9). Som Luther tydligt visade passar detta bara in på den romerske påven och påvedömet. Så lär också vår lutherska bekännelse att "påven är den veklige antikrist" (SKB s. 321). Med sin förnekelse av rättfärdiggörelsen genom tron allena och sitt upphävande av Skriften som enda och högsta auktoritet visar sig den romersk-katolska kyrkan med påven i spetsen vara den "förödelsens styggelse" som Jesus talar om och som skall förföra människor ända fram till den yttersta dagen. När han genom den ekumeniska rörelsen i vår tid samverkar med många samfund - inte formellt men väl i praktiken - blir denna förförelse så mycket värre. Tom Hardt har skrivit mycket klart och tydligt om detta i den lilla skriften "Roms nya religion" (Kyrkligt Forum, 1995).

Så är Jesu varnande ord i evangelierna om Jerusalems förstöring och den yttersta tidens vedermodor en viktig varning för oss och alla kristna idag att vi inte låter oss ryckas med

av allehanda villoläror utan stadigt förtröstar på Kristus som världens ende Frälsare och Saliggörare. Endast Han är vår frid.

\* \* \*

I vår tid kritiseras berättelsen om Jerusalems förstörelse som antijudisk. Det måste då framhållas att kritiken där mot judarna är en rent andlig kritik som återgår på Jesu egna ord om att staden Jerusalem skulle förstöras på grund av folkets otro. Som kristna skall vi visa kärlek och omsorg om judarna liksom om människor från alla länder och folk i världen. Berättelsen mynnar också ut i en varning till oss kristna. Om Gud straffade judafolket och Jerusalem för dess otro, trots att de var Guds egendomsfolk, hur mycket mer skall han då inte straffa de hednakristna, som av nåd fått Guds evangelium och frälsningen, om de föraktar denna nåd och vänder sig bort från Guds ord, kritiserar och förfalskar det och till och med förföljer den kristna kyrkan.

Som ett exempel på vår tids kritiska inställning anförs här ett stycke av *Anders Jarlert*, f. 1952, professor i kyrkohistoria vid Lunds universitet samt präst i Svenska kyrkan. Jarlert skriver:

*”I evangelieboken i 1695 års psalmbok följdes evangelieharmonierna, tre utjämnande sammanställningar av de fyra evangeliernas berättelser: Christi Pinas Historia, Om Christi Upståndelse, och Om Christi Himmelsfärd, av den utombibliska Historien, Om Jerusalems jämmerliga Förstörelse, korteligen författad, efter bland andra den judiske historieskrivaren Josefus. Denna historia är indelad i fyra avdelningar som skildrar Guds tidigare varningar, det ”ynckeliga” tillståndet i landet och särskilt i Jerusalem, stadens belägring och förstörelse, samt riktar en allmän förmaning att akta sig för Guds straff och göra bättring. Liksom evangelieharmonierna hade denna berättelse sin bestämda plats i kyrkoåret, på Tionde söndagen efter Trefaldighet, där den kompletterade evangeliet ur Luk. 19:41–47 om Jesu tårar över Jerusalem och hans profetiska domsord över staden. Jerusalems förstörelse uppmärksammades i de flesta lutherska kyrkor genom att själva historien lästes upp och/eller genom hänvisningar och förklaringar i förkunnelsen. Denna sed fortsatte åtminstone fram till 1900-talets början. Psalmbokens berättelse har en tydlig antijudisk tendens. I inledningen till andra kapitlet sägs judarna vara ”mördare och förrädare then oskyldiga Christum kommit om halsen”, och i inledningen till det fjärde och sista kapitlet sammanfattas händelseförloppet teologiska innebörd: ”I så måtto straffade GUD Judarna för thet the så föraktade och förföljde hans helga Evangelium”. Den tyske reformatorn Bugenhagens bearbetning av Josefus berättelse, som den svenska psalmboken i stort sett följer, hade ett dubbelt syfte: dels ville han anklaga judarna för att de avvisat Jesus som Kristus, dels anklaga dem som i samtiden avvisade och förföljde den sanna, d.v.s. den evangeliska kristendomen.” Så långt professor Jarlert. (Källa: ”Lidners Jerusalems förstörelse – och Wallins”, Jarlert, Anders. Published in: Poetens monopolium. Bengt Lidner 250 år”. På nätet: <https://portal.research.lu.se/portal/files/5867225/1567636.pdf>).*

Mot Jarlert måste framhållas att han genom sitt framställningssätt ger sken av att all andlig kritik av judendomen är ”antijudisk” och har en ”antijudisk tendens”. Det är sant att det i s.k. kristna länder i historien inte sällan har funnits en fruktansvärd antisemitism, med Hitlers och nazismens mord i gaskamrarna på cirka sex miljoner judar som ohygglig följd. Många kristna som t.ex. den konfessionellt lutherske teologen Hermann Sasse kämpade dock med kraft mot nazismen och visade hur deras ”Deutsche Christen” var en avfallen, falsk och vedervärdig religion. Från nazismens illgärningar och annan politisk antisemitism måste varje kristen med avsky och indignation ta avstånd. Luther var i början mycket positiv till judarna och skrev om att Jesus ju själv var en jude. Men när rabbinerna

på Luthers tid vände sig mot den kristna tron skrev Luther en skrift mot judarna som visserligen teologiskt är försvarbar, men som genom sina häftiga utfall idag är högst osmaklig att läsa och som under senare tider har kunnat användas av den grymma antisemitismen på ett sätt som Luther säkert aldrig skulle ha accepterat. Vi skall också komma ihåg att Luthers vrede riktade sig mot de judiska teologernas förnekelse av Jesus Kristus som Messias och Frälsare för hela världen. Både Tom Hardt och kyrkoherde Staffan Bergman har skrivit goda och rättvisande artiklar om denna Luthers skrift, som hade titeln "Mot judarna och deras lögner".

När detta är sagt måste det som sagt framhållas att det ändå finns en högst berättigad kritik av judendomen som religion. Gamla testamentet lär att Messias är Herrens lidande tjänare (Jes. 53) som skulle dö för hela världens synd. De som förnekar att detta handlar om Jesus Kristus och hans död på korset måste finna sig i att bli utsatta för skarp kritik från den kristna kyrkan. Detta är vår skyldighet som kristna förkunnare. Men det är också vår skyldighet att på samma sätt kritisera Islam, Hinduismen och Buddhismen och andra falska religioner. Det skall också sägas att svärmiska kristna, framför allt inom den reformerta kyrkan, på ett felaktigt sätt framhåller dagens Israel som en uppfyllelse av de bibliska profetiorna. Men Bibeln lär inte något tusenårsrike eller en allmän omvändelse av alla judar i den yttersta tiden. Bibeln lär att det andliga Israel är alla troende människor, både judar och hedningar, vilka genom evangelium blivit inlemmade i det sanna olivträdet, Guds kyrka och församling. "Så skall hela Israel bli frälst" (Rom. 11:26).

Berättelsen om Jerusalems förstörelse och den andliga kritiken mot den avfallna judendomen kan den modernistiska, bibelkritiska teologin som ockuperat dagens ekumeniska kyrkor inte tåla. De har i regel en naiv och obiblisk tro på att människan är god innerst inne och att alla kyrkor skall förenas kring ett urvattnat, bibelkritiskt budskap. Enligt detta budskap är människan inte förtappad i synden. Enligt detta budskap är världen inte skapad av Gud utan har kommit till av en blind evolution. Enligt detta budskap var berättelsen om Adam och Eva en myt, och ingen verklig arvsynd finns som endast kan övervinnas genom tron på Kristi försoning. Enligt deras falska budskap skall den kristna kyrkan inte heller missionera bland hedningarna och världsliga människor som lever i otro. Det som förr kallades mission får inte längre heta så. Istället skall man ha "dialog" med företrädare för alla religioner.

Man skall inte heller missionera bland judarna. Varje andlig kritik av judarna betecknas därför som "antijudisk". Den modernism som professor Jarlert här representerar förstår inte att bakom berättelsen om Jerusalems förstörelse ligger samma omsorg som Paulus hade, nämligen att hans bröder om möjligt skall kunna bli omvända och så få komma till himmelen. Ja, han önskar att – om det vore möjligt – han själv skulle bli förtappad om hans judiska bröder därmed kunde bli frälsta (Rom. 9:1-5).

När en kristen på allvar förstår att icke-troende människor är under djävulens våld och måste få höra både Guds lag och Guds evangelium för att kunna komma till himmelen blir den kristne uppfylld av en sann kärlek till nästan och en sann missionsiver. Lagen måste först predikas för att vi skall förstå djupet och vidden av vår synd. Detta gäller precis alla människor. Budskapet om att Jesus grät över Jerusalem gäller också oss, var och en. Vi alla var på grund av vår synd med och korsfäste Jesus och skulden för detta vilar på hela världen och varje enskild människa. Jesus gråter också över vår otro och han kommer att döma alla våra synder på den yttersta dagen. Ve oss då om vi inte tror på en Frälsare som

dött för alla våra synder. Ve oss om vi inte har tagit emot honom och blivit rättfärdiggjorda genom hans dyrbara blod och hans död. Ve oss om vi inte genom dopet och tron har del i hans uppståndelse. Men detta kan ske endast genom evangeliets rena och klara förkunnelse. Det sker genom ordet och sakramenten. Varje bekymrad syndare måste få höra att Jesus dött också för hans synder. Så fick rövaren på korset frid i sin dödsstund genom Jesu ord och löfte. Så har också otaliga judar fått komma till Jesus och ta emot honom som sin frälsare. Några av den kristna kyrkans främsta teologer har varit judekristna liksom Paulus och de andra apostlarna och den urkristna, judekristna kyrkan. Många kristna har också kommit från andra främmande religioner och blivit omvända genom Guds nåd.

Budskapet om Jerusalems förstöring är ett varnande ord till alla människor också idag, både till judar och kristna och alla andra. Precis som Gud varnade världen genom Noas predikan vill han varna oss idag. Precis som Gud varnade de ogudaktiga människorna i Sodom vill han varna oss idag. De som då inte lät sig varnas genom Noas predikan gick under i den stora floden. Bara de som gick in i arken blev frälsta. De som inte lät sig varnas genom Lots predikan drabbades av att Gud lät det regna eld och svavel över Sodom och Gomorra. De som idag inte låter varna sig av Bibelns ord kommer en dag att stå inför Domaren på den yttersta dagen utan någon nåd. Men då kommer de som av hjärtat har trott på Kristus att bli frikända medan de som saknat tron blir evigt fördömda.

Jag samtalade för länge sedan med en teolog som senare blev biskop i Svenska kyrkan. Jag framhöll nödvändigheten av en sann tro på Jesus för att kunna bli frälst och betonade den kristna missionens nödvändighet i hela världen. Men den blivande biskopen menade då att detta var en "förträngd andra-artikels-kristendom". Han menade tydligen att alla människor är Guds barn redan genom skapelsen och att den andra trosartikeln om Kristus och frälsningen inte är absolut nödvändig. Men Jesus säger: *Ingen kommer till Fadern utom genom mig (Joh. 14:6)*.

Liksom både judendomen och de främmande religionerna förnekar Kristus gör också den moderna bibelkritiska ekumenismen det. Detta är en stor fara i vår tid. Bugenhagens ord om sekterna som på Luthers tid hotade kyrkan gäller ännu mycket mer dagens bibelförnekande, liberala teologi. Företrädarna för denna behöver också idag höra berättelsen om Jerusalems förskräckliga förstöring och veta att om de inte överger sin bibelkritiska förnekelse gäller Jesu varnande ord och Guds straffdomar också dem.

Till sist måste vi alla, var och en, rannsaka oss inför den allvarliga berättelsen. En kristen som står idag må se till att han eller hon inte faller. Djävulen går omkring som ett rytande lejon och söker vem han må uppsluka. Vi som tror på Bibelns ord och håller fast vid den lutherska bekännelsen må se till att våra liv också bär frukt i kärlek till Gud och nästan, i tålamod, saktmod, ödmjukhet, kyskhet, sanning, frid, glädje och fröjd i den helige Ande.

\* \* \*

Beträffande berättelserna om de många tecken som visade sig inför Jerusalems förstöring skall sägas att vi inte exakt kan veta vad som egentligen skedde. Vittnesbörden från olika källor vid denna tid är osäkra. Detta gäller också uppskattningen av hur många som vid skilda tillfällen dog. Att det skedde tecken av olika slag är troligt och sannolikt, men framför allt är själva den historiska berättelsen om romarnas fälttåg, belägringen,

hungersnöden och stadens förstörelse historiskt säkerställda bortom allt rimligt tvivel. Den kristna tolkningen att detta var Guds straff för folkets otro grundar sig givetvis på Jesu egna ord. Som kristna skall vi hålla fast vid dessa ord av Herren och fortsätta att liksom tidigare i den kristna kyrkans historia öppet förkunna om vad som skedde när Jerusalem förstördes den 10 augusti år 70.

## Historia

### Om Jerusalems jämmerliga förstörelse.

#### 1. Om Guds trogna varningar och många slags tecken, förutom de förmaningar som ofta förekommit i Guds ord.

När tiden närmade sig, då Gud ville låta det yttersta straffet och plågan komma över Jerusalem och det judiska folket, skedde en rad tecken. Detta hade både profeterna och Herren Kristus förkunnat med flera ord.

På himlen syntes en komet som liknade ett svärd. Den såg alla under hela året och den visade sig rakt över staden.

På den s.k. sötbrödsdagen den 8:e april lyste ett klart sken vid altaret i Jerusalems tempel. Det var kl 3 på natten men det blev lika ljus som på dagen.

Vidare. En stor koppardörr i templet, som det krävdes tjugo män för att rubba och lyfta när den skulle öppnas, sprang upp av sig själv trots att den var låst och noga tillbommad.

Den 22:a maj syntes i alla himlens vädersträck vagnar som svävade fram och tillbaka med en mängd soldater som anföll varandra med skrik och oväsen som om de kämpade med varandra.

Natten före pingstdagen när prästerna var i templet och skulle göra i ordning för högtiden fick de först höra ett stort gny och strax därefter en röst som ropade: *"Låt oss dra hädan!"* (= dö). Några säger också att det skedde samtidigt som Kristus led på korset och förlåten i templet rämnade.<sup>2</sup>

Vidare. Vid lövhyddohögtiden kom en enkel man till Jerusalem. Han hette Josua, Ananias son. Han var intagen av en besynnerlig ande så att han började ropa högt och säga: *"Ett rop kommer från öster, ett rop kommer från väster, ett rop från alla fyra vädersträck, ett rop från Jerusalem och templet, en eländig klagan över alla brudpar, ett rop över alla folk."* Sådant gräsligt ropande fortsatte han med dag och natt utan återvändo. Han sprang som rasande runt överallt i staden. Några tog då fast honom och piskade honom svårt med ris. Men ändå upphörde han inte att ropa och skrika på samma sätt. Då tog de honom till landshövdingen, som romarna hade satt över dem. Denne lät då hudflänga mannen ända in på benen. Men han bad aldrig ett ord om nåd och grät inte en tår. Han ropade bara utan att upphöra: *"Vé, ve, ve dig, du arma Jerusalem!"* Landshövdingen Albinus ansåg då att han var en vild och sinnessjuk människa och därför brydde de sig inte mer om honom.

---

<sup>2</sup> Detta skedde på eftermiddagen vid nionde timmen, alltså kl. 15 (Mark. 15:34, 38).

Denne man fortsatte så i sju år och var för det mesta ensam, som om det var något särskilt viktigt som han hela tiden måste tänka på och fundera över. Och ständigt fortsatte han att ropa: ”*Ve, ve, ve dig, du arma Jerusalem!*” Trots allt ropande blev han ändå aldrig hes. När romarna sedan belägrade staden gick han omkring på murarna och ropade: ”*Ve staden, ve templet, ve folket!*” Till sist lade han också till följande: ”*Ve också mig!*” Och i detsamma blev han ihjälskjuten av fienden.

Dessa och flera tecken tilldrog sig som en varning för judarna innan Jerusalem blev förstört. Men de tolkade tecknen godtyckligt och föraktade dem. Snart blev dock deras egen och hela landets ondska uppenbarad genom den våldsamma undergången.

## **2. Om det förfärliga tillstånd som rådde överallt i det judiska landet och i Jerusalem innan det blev belägrat.**

När judarna hade dödat och förrått den oskyldige Kristus började strax hela det judiska riket och dess styrelse att mer och mer försämras och förfalla. Överstepräster började uppträda tyranniskt mot andra präster. Bland de härskande rådde dagligen inbördes hat, nit och avund. Motsättningar, tvister och stridigheter uppkom överallt. Av detta uppkom också många sekter och skadliga partier, som ledde till stor olycka.

I Jerusalem och i stadens omgivningar förekom mycket våld och kriminalitet. Många rövade och mördade. Man förstod att både det världsliga och andliga regementet snart måste falla och få en ände. Till detta onda kom också att kejsar Nero<sup>3</sup> skickade Gessius Florus in i det judiska landet. Men han stod i många frågor för nära judarna och samtidigt var han alltför hård och sträng. På grund av hans girighet, högmod och omåttlighet drev judarna ut honom. I de strider som skedde dödades mer än 5000 romare, som Florus hade med sig. Genom detta raseri uppväcktes romarnas vrede och Gud ville nu genom detta hemsöka och straffa deras missgärningar.

Så snart Nero fick veta vad som hänt sända han *Flavius Vespasianus* och hans son *Titus* in i Syrien. På den tiden fanns det ett allmänt rykte i hela orienten att det från judarnas land skulle komma en som var så mäktig att han skulle regera över hela världen. Svetonius Tranquillus skriver om detta. Det är också sant, men det syftade på Kristi andliga rike som genom evangelium skulle komma över hela världen. Men några menade att det syftade på dessa två Vespasianer. Judarna däremot tydde det på sig själva. Eftersom de i början hade framgångar och dödade en hel del fiender började de förhäva sig och blev mycket övermodiga. De valde tre ledare och överföll en stad som hette Askalon. Men i två slag blev de förnedrade och besegrade av romarna och förlorade 20 000 män och miste sina ledare. Sedan drog Vespasianus enligt kejsarens order in i Galiléen, som var ett mäktigt och folkrikt land. Där härjade romarna förskräckligt. De rövade och brände utan all måtta. Många judar blev slagna och vid ett tillfälle 50 000 soldater förutom kvinnor och barn. Fienderna skonade varken ung eller gammal och inte ens havande kvinnor och inte heller barn i vaggan. 6000 män skickades av Vespasianus in i Achaja för att där gräva sig

---

<sup>3</sup> Den grymme kejsar Nero levde år 37-68 och var kejsare år 54-68. Efter en period av välstånd då Nero följde filosofen Senecas inflytande kom han att uppträda som en tyrann som bl.a. svårt förföljde de kristna och avrättade både Paulus och Petrus (o. år 64-67). Det judiska kriget år 66-70 inleddes av Nero och fullföljdes sedan av Vespasianus och Titus, som förstörde Jerusalem. Den judiske filosofen Josefus var på romarnas sida ögonvittne till händelserna.

genom ett näs. 30 000 judiska soldater såldes som slavar och 50 000 störtade sig i förtvivlan nerför höga bergsklippor.

På den tiden fanns det en mycket klok man som hette *Josefus*.<sup>4</sup> Han var präst och kapten i det judiska kriget. Han blev lurad att fly med några få andra till en stad i Galiléen som hetta Jotapa. Men när de gömde sig där blev Josefus gripen och förd till Vespasianus. Han profeterade och förutspådde då att Vespasianus skulle komma att bli kejsare. På grund av detta skonades han och aktades högt av Vespasianus. Josefus skrev senare historiska skildringar om judarna.

Medan detta skedde i Galiléen samlades en stor rövarhop i Jerusalem. I början begick de hemliga mord. Sedan började de att öppet mörda och plåga den arma staden Jerusalem. En högt uppsatt man som hette Johannes låg bakom detta. Han syfte var att erövra makten i staden. Vid den tiden blev också några av översteprästerna mördade och blod utgöts i själva templet. Josefus skriver att 12 000 högadliga män omkom i dessa oroligheter. En del menar att det var romarna själva som åstadkom detta genom hemliga stämplingar.

Alltså blev staden Jerusalem samtidigt plågad av tre plågor: kriget med romarna, upproret i staden och tyrannerna. Tyrannerna var sådana som genom list tog makten för en tid och förtryckte folket. När den ene föll kom genast en annan. När Gadarenerna satte sig upp mot romarna så att Vespasianus måste lämna sitt vinterkvarter och hastigt tåga mot dem intog han deras stad Gadara. Med sin kapten Placidus dödade han 30 000 borgare som försökte fly. 2000 tog han till fånga, men de övriga som flydde störtade sig själva ner i floden Jordan där deras döda kroppar flöt ända ner till Asfaltssjön, som man kallar Döda Havet. Sedan överfölls judarna på andra sidan Jordan ända till Macheron och överallt i Galiléen och de kom i stor förskräckelse.

När vintern var förbi fick Vespasianus i början av våren budskapet att kejsar Nero var död. Han var då i Cesarea, där han hade sitt läger. Hastigt drog han upp och erövrade nästan alla judiska och edomitiska städer. I några få städer fanns främmande icke-judiska soldater. Han besatte städerna han erövrat med romerska soldater så att han sedan desto bättre skulle kunna storma och inta Jerusalem, som ensamt höll stånd. Så blev Vespasianus av sitt krigsfolk utropad som kejsare. Därefter drog han till Egypten och Italien och utsåg sin son Titus till befälhavare i kriget.

### **3. Om Jerusalems belägring den 14 april, tempelbranden den 10 augusti och stadens förstörelse den 8 september och det som då skedde.**

När Titus nu red runt Jerusalem och inspekterade möjligheterna att erövra staden höll judarna nästan på att fånga honom. Med nöd och näppe slapp han undan. Då slog han läger vid Scopus, en liten bit från staden. Sedan skickade han sitt folk runt hela staden och belägrade den. Vid den tiden hade många sökt sig till Jerusalem för påskhögtidens skull. I staden fanns också en massa löst folk som hade jagats bort från Galiléen. Så fanns det i staden tre olika partier, som inte kunde hålla sams. Ju längre tiden led desto svagare och oenigare blev stadens ledning.

---

<sup>4</sup>Josefus (o.37-100) var en judisk historieskrivare som var född i Jerusalem. Han anses vara den förste utombibliska författare som nämner Johannes Döparen, Jesus och Jakob, Jesus bror.



En grupp höll till i templet under ledning av en kapten som hette Eleasar, Simons son. Till honom höll sig seloterna, som var stora hycklare och fiender till stadens borgare.

Den nedre delen av staden hölls av en som hette Johannes, vilket nämnts ovan. Han var en ledare som orsakade allt möjligt ont.

Den övre delen av staden hölls av Simon med 20 000 edoméer. Dessa hade kallats in för att försvara och skydda staden mot seloternas våldsamheter och mord. Men när de nu kommit kunde de inte bli kvitt dessa skurkar.

När Titus märkte att staden var så överfull med folk förstärkte han sina trupper och gjorde sig hastigt beredd att belägra staden. Han kastade upp vallar precis som Kristus hade förutsagt. Vallarna var till för att han lättare skulle kunna svälta ut staden genom hunger. När judarna såg detta gjorde de utfall med all sin makt för att bryta igenom belägringen, men de lyckades inte. Gud ville nu driva detta spel med dem intill slutet. Därför lyckades inte deras råd och anslag. Istället blev deras inbördes oenighet allt värre. Inne i staden ägde också ett uppror rum då mycket folk dödades vid templet.

Jerusalems stad var mycket väl befäst med tre murar på den sida där man kunde komma in i staden. Därför använde romarna all kraft på att försöka förstöra murarna för att sedan storma och inta staden. Med stora ansträngningar lyckades de komma igenom de två yttersta murarna. Under tiden dog mycket folk av hunger, vilket Josefus berättar. Ofta slogs tidigare bästa och käraste vänner med varandra för en liten brödbits skull. Barnen ruckade ofta maten ur munnen på far och mor. Varken bror eller syster förbarmade sig över varandra. En spann korn kostade oerhört mycket. På grund av hungern var det många som åt kodynga. Man sökte efter allt möjligt ätbart även om det var äckligt och vedervärdigt. En del åt lädret i svärdsskidorna. Man hittade döda som hade tuggat hö i munnen. Så många hade dött av hunger att Aninus, Eleasars son, som hade flytt ut ur staden till Titus, berättade att man hade begravt 150 000 döda kroppar. Hegesippus skriver att det bara genom en enda port fördes ut tusentals lik, och att det vid det tillfället totalt hade dött så många som sexhundra tusen människor.

Judarna höll fortfarande Antoniaborgen, som var ett starkt fäste. Dessutom höll de stånd i templet, varifrån en bro gick in i staden. Att inta dessa två platser var svårare än något annat i staden. Men man visste ju att hungern till sist skulle besegra judarna. Titus tyckte dock att det hela gick för långsamt. Därför befallde han sitt folk att de skulle storma borgen och med alla medel inta den. Trots att detta var ett farligt företag lyckades det för romarna. Men judarna lyckades inte med någonting hur de än rådslög. När nu romarna intog slottet och trumpetarna blåste i basunerna blev alla judarna i slottet slagna. Somliga kastades utför murarna medan andra tog livet av sig själva medan återstoden flydde in i staden på natten. Det sägs att Titus hade velat skona templet för gudstjänstens och de troendes skull. Men det blev ingenting av detta, ty Gud ville att ingenting skulle skonas.

De hade nu kämpat länge i hård strid med judarna och på alla sätt försök att få dem att ge upp. Men varken med lock eller pock kunde man förmå dem att kapitulera och uppge sitt fäste. Eftersom det tog för lång tid genom hunger och svält satte några soldater eld på templet. Så brann den underbara och dyrbara byggnaden ner och blev till aska. Den hade varit mycket prisad. Av de judar som hållit den övre delen av staden flydde en del in i stadens centrum medan de flesta omkom genom eld och svärd. Prästerna bad ynkligt om nåd, men nu var både Guds och människors nådatid ute. Titus svarade dem att eftersom templet och gudstjänsten nu var borta behövdes inte längre några präster.

Denna Jerusalems förstöring skedde den tionde dagen i augusti. Det var samma dag som det första templet brändes ner av kungen i Babylon.<sup>5</sup> Den dagen har ju varit särskilt olycklig för templet. Från den tid då kung Salomo byggde det första templet till Vespasianus andra regeringsår hade det gått 1101 år. Men från den tid då templet på nytt återuppbyggdes i kung Cyrus andra år hade det gått 569 år. Och fastän judarna hade blivit så helt instängda utan hopp ville de inte ge upp utan höll envist fast vid sitt motstånd tills hungern besegrade dem.

Josefus skriver att samma dag som templet brann skede en förskräcklig händelse som de efterkommande svårligen skulle komma att tro. En ärbär kvinna som var rik och kom från en förnäm släkt på andra sidan Jordan flydde med de övriga till Jerusalem. När staden plågades så svårt av hunger tog hon sitt spädbarn ur vaggan och slaktade det och åt upp hälften. Man kan förstå med vilken stor jämmer och med vilka fruktansvärda kval detta skedde. Den andra hälften av barnet gav hon till soldaterna som sprang omkring överallt och sökte efter något ätbart. När soldaterna såg detta förbarmade de sig över den stackars eländiga kvinnan och talade om det hela för befälhavarna i Jerusalem. Denna förskräckliga händelse ledde till att de från den dagen började underhandla med Titus om fred och säkerhet. Men eftersom de började så sent med detta och hade så stora krav gick Titus inte med på det. Några få dagar därefter tvingades mycket folk att lämna staden och ge sig i fiendernas händer. Där blev de sålda i stora grupper för en mycket liten summa pengar.

Det hände också att soldaterna fick se en jude som ur sin egen avföring, hämtade fram några guldmynt som hand hade svält. Strax uppkom det ett rykte i hela soldatlägret att de judar som hade flytt var fulla med guld, som de hade svält. Därför ställdes alla upp nakna inför dem som skulle förhöra dem. De skulle se till att de inte hade med sig guld eller något annat som romarna kunde använda. Ryktet sade att ungefär 2000 judar hade blivit uppristade av soldaterna. Om inte Titus hade förbjudit det hade säkert många fler blivit dödade.

Till sist hade hela staden erövrats av romarna. Varken unga eller gamla skulle ha skonats om det inte hade utgått ett påbud om att inga värnlösa skulle skadas. Så blev hela Jerusalem totalt skövlad, uppbränd och i grunden nerbruten. Endast några få hus fick stå kvar för några romerska soldater. De skulle nu vara kvar och skydda landet. Även några vackra pelare och höga torn bevarades som påminnelse om att det en gång hade stått en härlig och vacker stad där. Så blev Jerusalem helt erövrad och förstörd den åttonde september, vilket var den femte månaden sedan belägringen började.

Titus skickade så 17 000 unga och starka män, utvalda bland de många fångarna till Alexandria, där de som slavar skulle arbeta i stenbrott och kalkbrott. En stor del av ungdomarna såldes som boskap. 2000 skickade till olika städer i hela romarriket för att kastas för vilddjuren vid skådespelen. Totala antalet av de levande fångar som fanns kvar var 97 000. Från början av belägringen hade det väl funnits flera hundra tusen.<sup>6</sup> De flesta av dessa tillhörde inte Jerusalems befolkning men de var i regel judar från olika håll.

---

<sup>5</sup> Salomos tempel förstördes o. 587 f. Kr.

<sup>6</sup> Texten säger: ”tio sinom hundrade tusen”.

När Titus hade förstört och skövlat Jerusalem i grunden ockuperade han landet med så många soldater som behövdes för de omkringliggande ländernas skull. Sedan reste han vidare till floden Euftrat så långt som romarriket sträckte sig på den tiden.

Den tid som hade gått från världens skapelse till Jerusalems förstörelse var 4034 år. Ifrån det Rom byggdes hade det gått 827 år, och efter Kristi lidande på korset 40 år.

Alltså fick den kända och berömda staden Jerusalem ett mycket ömkligt och jämmerligt slut och ryktet om detta spreds snabbt i hela orienten.<sup>7</sup>

#### **4. Till sist en trogen förmaning till var och en att låta varna sig genom dessa och andra Guds vredesstraff och göra bättring.**

På detta sätt straffade Gud judarna för att de hade föraktat och förföljt hans heliga evangelium. Detta blev ett förskräckligt exempel för hela världen så att människorna skulle lära av deras högmod och frukta Guds vrede och straff och omvända sig till Kristi bekännelse. Gud skonade inte detta folk, som han gett så många härliga löften och där det fanns så många goda patriarker och profeter. Hur mycket mer skall han då inte straffa dem som av nåd och barmhärtighet har fått Guds heliga ord men ändå är otacksamma och föraktar den rätta gudstjänsten och kunskapen och som till och med förföljer den? Därför är det inget tvivel om att straffdomen kommer över sådana föraktare, precis som det skedde med Jerusalem. Detta skall vi allvarligt överväga och lägga på hjärtat och göra bättring från våra synder och omvända oss till en sann Kristi bekännelse.

Amen.

#### **Bön ur 1695 års psalmbok den 10:e söndagen i Trefaldighet.**

Allsmäktige, evige Gud! som ditt Ord och din Son Jesum Kristum oss genom den Helga Anda uppenbarat och kungjort haver: Vi bedje dig, uppväck våra hjärtan, att vi det allvarligen anamme, och icke det försumme och förakte, såsom ditt folk, de otrogne Judar gjorde; på det vi måge leva i din fruktan, dageligen förökas i tron till din barmhärtighet, och få en evig salighet. Genom din Son, Jesum Kristum vår Herre. Amen.

---

<sup>7</sup> Texten har det något kryptiska: ”Alltså fick den namnkunnigaste och högtberömde staden Jerusalem en ganska ömklig och jämmerlig ände, den uti Österlanden högträknad var.”